

DOI: 10.31891/2308-4081/2022-12(2)-2

Доктор педагогічних наук, професор **НАТАЛЯ БІДЮК**,
Хмельницький національний університет, Україна
E-mail: biduknm@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-6607-8228

Доктор педагогічних наук, професор **ВІТАЛІЙ ТРЕТЬКО**,
Хмельницький національний університет, Україна
E-mail: tretko@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3608-1378

САМОМОНІТОРИНГ НАВЧАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЯК ПРЕДИКТОР ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ЗАРУБІЖНІ ПІДХОДИ

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено обґрунтуванню особливостей самомоніторингу навчальних результатів здобувачів вищої освіти в зарубіжному досвіді. З'ясовано, що здатність здобувачів до самомоніторингу навчальних результатів є однією з детермінант, які маркують рівень готовності до самостійної навчально-пізнавальної діяльності, а також однією з найважливіших умов успішного оволодіння фаховими компетентностями. Презентовано структуру самомоніторингу результатів навчання. Констатовано, що основним критерієм самомоніторингу слугує внутрішня самомотивація здобувача, яка стосується окреслення власних цілей, прагнення до їх досягнення, відчуття успішності своєї діяльності, формулювання атрибутивних суджень, розуміння цінностей навчання. Виокремлено спільні підходи зарубіжних науковців до обґрунтування доцільності підтримки й максимальної допомоги здобувачам у дотриманні належної послідовності дій під час самомоніторингу результатів навчальної та позанавчальної діяльності. Самомоніторинг – ефективна стратегія покращення академічних досягнень студентів, особливо в разі активного використання інформаційних ресурсів. Досліджено особливості зарубіжних практик формування компетентності здобувачів у самомоніторингу навчальних результатів. Схарактеризовано кроки для розвитку навичок самомоніторингу. Виокремлено три етапи самомоніторингу: продуктивний, аналітичний та планувальний. Зазначено, що серед шляхів підвищення самомоніторингу результатів навчання здобувачів у зарубіжній освітній практиці використовують такі інноваційні методи та прийоми: щоденник спостереження, наукова рефлексія зі зворотним зв'язком, експертиза, есе, рефлексивне портфоліо, відеопортфоліо, самопрезентація, самохарактеристика та ін. Зроблено висновок, що використання раціональних ідей зарубіжного досвіду в розробленні прийомів та форм самомоніторингу навчальних результатів здобувачів сприятиме підвищенню якості професійної підготовки фахівців в освітній практиці українських ЗВО.

Ключові слова: самомоніторинг, навчальні результати, вища освіта, зарубіжний досвід, якість освіти, професійна підготовка.

**SELF-MONITORING OF ACADEMIC ACHIEVEMENTS
AS A PREDICTOR OF PROFESSIONAL TRAINING QUALITY
AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: FOREIGN APPROACHES**

ABSTRACT

The article is devoted to the peculiarities of university students' self-monitoring of educational outcomes in foreign experience. It is established that students' ability to self-monitor educational outcomes is one of the determinants of their readiness for independent educational and metacognitive activity and is one of the most important conditions for their successful mastery in professional competencies. The structure of self-monitoring of learning outcomes is presented. It is considered that the main criterion of self-monitoring is the student's internal self-motivation, which refers to setting and achieving goals, feeling the success of activities, forming attributive judgments, and understanding learning values. Foreign scientists' common approaches to the students' support and maximum assistance in sequence of actions during self-monitoring of academic and extracurricular activities are highlighted. It is determined that self-monitoring is an effective strategy for improving students' academic achievements, especially with the active use of information resources and tools. Specific foreign practice of the development of students' competence in self-monitoring of educational outcomes is considered. The steps for developing self-monitoring skills are described. Three stages of self-monitoring are distinguished: productivity, analysis and planning. It is established that the following innovative methods and techniques are used in foreign educational practice for improving students' self-monitoring skills: scientific reflection with feedback, expertise, essays, reflexive and video portfolio, check-lists, dairy observations, self-report etc. It is concluded that the use of foreign innovative ideas in the development of techniques and methods of self-monitoring educational outcomes would contribute to the improvement of pre-service specialists' professional training in Ukrainian higher education institutions.

Keywords: *self-monitoring, educational outcomes, higher education, foreign experience, quality of education, professional training.*

ВСТУП

В умовах сучасних змін система вищої освіти має забезпечити максимальний розвиток особистісних і професійних якостей здобувачів, сприяти оптимальній мобілізації навчально-пізнавального потенціалу для успішної самореалізації на ринку праці. У цьому контексті актуалізована проблема забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців, з огляду на сучасні зарубіжні методики та освітні практики. Одним зі шляхів забезпечення якості професійної підготовки фахівців у зарубіжному досвіді є активне використання практики самомоніторингу навчальних результатів здобувачів. Самомоніторинг (англ. «self-monitoring») результатів навчання суттєво впливає на ухвалення правильних рішень, вибір стратегії навчальної поведінки, підвищення мотивації до навчальної діяльності, зосередження на прогностичних сигналах фактичного прогресу, створення можливостей для навчальної автономії та професійного розвитку майбутніх фахівців.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження полягає у вивченні зарубіжних підходів до забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців на основі самомоніторингу навчальних результатів.

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У контексті задекларованого питання наукове зацікавлення становлять результати дослідницького пошуку зарубіжних учених: С. Алтйок (S. Altiok), С. Арслантас (S. Arslantas), З. Башер (Z. Başer), М. Бокартс (M. Boekaerts), К. Бонк (C. Bonk), Г. Бюттнер (G. Büttner), П. Вінне (P. Winne), Ч. Дігнат-ван Евійк (Ch. Dignath-van Ewijk), Е. Де Грут (E. De Groot), Ф. Де Йонг (F. De Jong), К. Ева (K. Eva), С. Фабриз (S. Fabriz), А. Курназ (A. Kurnaz), В. Лен (W. Lan), Д. Паулгус (D. Paulhus), Ф. Перелс (F. Perels), П. Пінтрич (P. Pintrich), Г. Поарч (G. Poarch), А. Полсен (A. Paulsen), М. Пресслі (M. Pressley), Л. Рафферті (L. Rafferty), Г. Регер (G. Regehr), П. Саймонс (P. Simons), Б. Циммерман (B. Zimmerman), Д. Шанк (D. Schunk), Б. Шмітц (B. Schmitz) та ін.

У наукових працях схарактеризовано психолого-педагогічні й соціально-педагогічні аспекти саморегуляції, самооцінювання, самоуправління, самоконтролю в освітній діяльності. Результати досліджень підтверджують критичну потребу в удосконаленні навичок самомоніторингу навчальних результатів здобувачів вищої освіти для забезпечення якості професійної підготовки. Учені пропонують інноваційні стратегії та способи заохочення здобувачів до самомоніторингу результатів навчання.

Для реалізації окреслених завдань і досягнення мети використано комплекс взаємопов'язаних **методів**: теоретичні – аналіз, синтез, узагальнення наукової, навчально-методичної літератури для вивчення особливостей самомоніторингу навчальних результатів здобувачів у зарубіжному досвіді, зіставлення різних поглядів на порушену проблему; структурно-функціональний метод, що вможливив об'єктивний аналіз організаційних і дидактичних засад; компаративний – для порівняння й виявлення подібних і відмінних підходів до забезпечення якості професійної підготовки фахівців; прогностичний – для імплементації конструктивних ідей зарубіжного досвіду з метою вдосконалення механізму самомоніторингу навчальних результатів здобувачів у ЗВО України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Студіювання проблеми самомоніторингу результатів навчання актуалізує важливий аспект суб'єктності як мірила специфічної активності особистості, що спрямоване на осмислення, оптимізацію діяльності й управління нею, на розвиток психічних, навчально-пізнавальних процесів, особистісних якостей. Незалежна навчальна діяльність здобувачів є однією з найважливіших умов успішного оволодіння фаховими компетентностями.

У зарубіжному науковому дискурсі самомоніторинг – це саморегульована стратегія навчання, що передбачає використання різних форм, методів, технік, прийомів, способів, діагностичних процедур свідомого оцінювання ефективності змін власної поведінки й ухвалення самостійних рішень щодо подальших дій та коригувань на основі цих суджень (Schunk, 2001; Schmitz & Perels, 2011). Автори обґрунтовують змістові та процесуальні характеристики поняття «самомоніторинг», досліджуючи дотичні терміни: «саморегульоване навчання», «самокероване навчання», «моніторинг якості освіти», «самооцінювання», «самоконтроль», «самоуправління», «саморефлексія» та ін. У контексті порушеного питання наукову цінність мають розвідки, присвячені проблемам саморегульованого навчання. Зокрема, відомі праці Б. Циммермана (зміст і структура саморегульованого навчання), Ф. Вінне (принципи саморегульованого навчання), Х. Андраде (моніторинг академічної успішності в процесі саморегульованого навчання), Ф. де Йонга (когнітивні й метакогнітивні процеси в саморегульованому навчанні), П. Пінтриха (мотивація та саморегульоване

навчання), М. Пресслі (соціальні аспекти саморегуляції) й ін. Дослідники розробили різні моделі саморегульованого навчання, що активно впроваджують в освітню практику, а саме: «Модель саморегуляції у вивченні текстів Р.-Дж. Сімонса та Ф. де Йонга»; «Модель розширеного академічного навчання Б. Циммермана»; «Модель хорошого користувача стратегії М. Пресслі, Й. Борковського, У. Шнайдера»; «Шестиелементна модель М. Бокартс»; «Модель метапізнання Ф. Вінне»; «Модель мічиганської групи» та ін. Самомоніторинг називають одним із перших етапів саморегульованої навчальної діяльності, що тісно пов'язаний із нею (рис. 1).

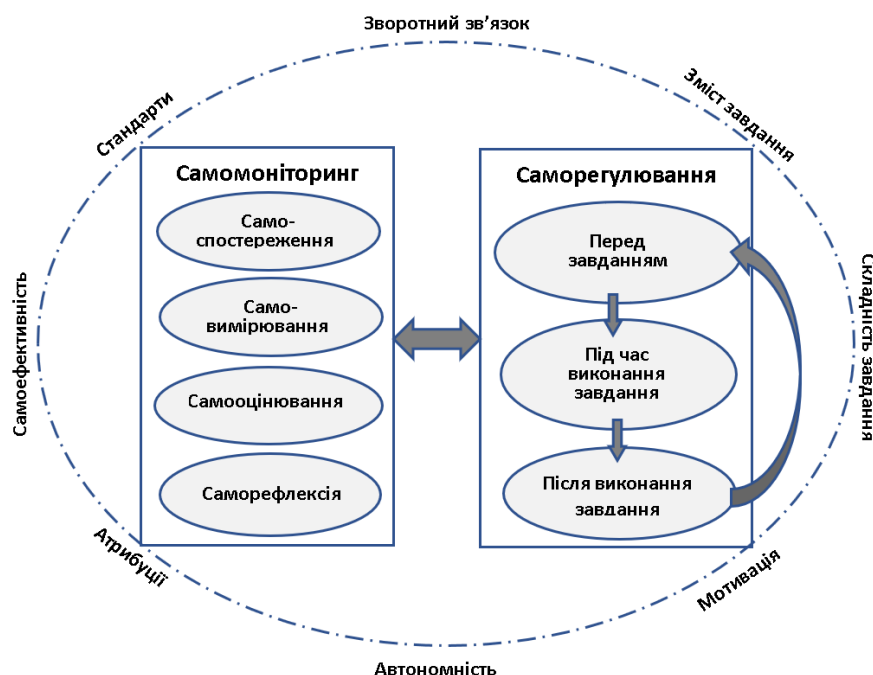

Рис. 1. Взаємозв'язок самомоніторингу та саморегульованого навчання

Самомоніторинг навчальних результатів містить такі основні компоненти: самоспостереження (здобувач спостерігає за навчальною діяльністю / поведінкою); самовимірювання (здобувач вимірює та фіксує зміни в навчальній діяльності / поведінці); самооцінювання (здобувач порівнює зафіксовані результати навчальної діяльності та поведінки відповідно до стандартів оцінювання (критеріїв / показників)); саморефлексія (здобувач проводить самоаналіз очікуваних результатів навчальної діяльності й поведінки, розмірковує над помилками та труднощами, осмислює і прогнозує зміни, напрями самовдосконалення). Психологи трактують самомоніторинг як втручання, що вимагає від особистості самостійного спостереження за власною поведінкою, відстеження перебігу навчального процесу, що полягає у фіксуванні проміжних і кінцевих результатів, контролі, плануванні, корегуванні й усвідомленні наслідків навчання тощо (Arslantas & Kurnaz, 2017).

Процес самомоніторингу навчальних результатів базований на принципах автономності, цілеспрямованості, самостійності, активності, свідомого навчання,

систематичності, індивідуалізації, опори на досвід, актуалізації результатів навчання, рефлексивності й ін. Самомоніторинг являє собою самокерований процес, у якому здобувачі беруть на себе ініціативу й відповідальність за контроль та оцінювання результатів навчання. Основним критерієм самомоніторингу слугує внутрішня самомотивація здобувача, що стосується окреслення власних цілей, прагнення до їх досягнення, відчуття успішності своєї діяльності, формулювання атрибутивних суджень, розуміння цінностей навчання тощо.

Учені переконливо доводять, що самомоніторинг – це ефективна стратегія покращення академічних досягнень студентів, особливо в разі активного використання інформаційних ресурсів. Водночас дослідники стверджують, що важливе значення в цьому процесі має формування в здобувачів компетентності окреслювати й усвідомлювати межі власних знань, умінь і навичок, використовувати раціональні (продуктивні) підходи до їх удосконалення та прогнозування (Schmitz & Perels, 2011; Zhu & Bonk, 2019). У цьому контексті необхідно брати до уваги і зворотний зв'язок, що дає змогу здобувачеві корегувати та змінювати стратегії навчання й поведінки, напрями докладання зусиль тощо. Отже, самомоніторинг постає як мета і як процес навчання, що потребує переосмислення та зміни ролей учасників освітнього процесу.

Імпонує позиція зарубіжних дослідників щодо необхідності надання підтримки й максимальної допомоги здобувачам у дотриманні належної послідовності дій під час самомоніторингу результатів навчальної та позанавчальної діяльності. Відомі науковці В. Лен, П. Пінтрич, Е. Де Грут розробили різні стратегії самомоніторингу. Наприклад, самоперевірка й відстеження уваги можуть інформувати здобувача про його рівень уваги, розуміння та спосіб виконання завдань, а також про здатність реалізувати завдання. Будь-які уявні перешкоди або труднощі можна нейтралізувати за допомогою стратегій саморегуляції (Lan, 1996; Pintrich & De Groot, 1990). Дослідники Б. Шмітц і Ф. Перельс визначили показники реакції на самомоніторинг, а саме: концентрація уваги, нагадування / контрольний список і саморефлексія. Контрольний список працює, як нагадування, надаючи підказки для важливих тем, що можуть змінити поведінку особистості; саморефлексія стимулює концентрацію уваги на поведінці, дає змогу проаналізувати зміни поведінки для досягнення навчальних цілей (Schmitz & Perels, 2011).

У наукових працях канадських дослідників К. Еви й Г. Перепа (University of British Columbia, Vancouver) на теоретичному та практичному рівнях досліджено подібні й особливі ознаки самомоніторингу та самооцінювання результатів навчання здобувачів. Зважаючи на результати проведеного експерименту (зі здобувачами факультету наук про здоров'я Макмастерського університету в Гамільтоні, у Канаді), автори довели, що самомоніторинг суттєво відрізняється від самооцінювання. Отримані висновки дають підстави стверджувати, що принаймні однією з неточностей під час загального самооцінювання може бути нездатність ефективно підсумовувати попередні результати навчання, попри очевидну здатність ефективно контролювати себе в момент виконання кожного завдання в межах навчальної діяльності. Самомоніторинг чітко демонструє різницю між успішністю й неуспішністю здобувачів. Водночас низка питань, на думку дослідників, є дискусійними, наприклад, стосовно припущення, що ефективність самомоніторингу на конкретному етапі ґрунтована здебільшого на поведінкових моделях, тобто на усвідомленості здобувачами ймовірності успіху в цей момент (або поведінкові реакції переважно були показниками несвідомого оброблення даних). Наголошуючи на актуалітетах самостійного

навчання (зокрема, у медичних професіях), науковці окреслюють перспективні напрями психолого-педагогічних досліджень: вплив самомоніторингу на якість неперервного професійного розвитку фахівців; зміни в мотивації до самомоніторингу; вплив результатів навчальної діяльності на самосприйняття та ін. (Eva & Regehr, 2011).

Доцільно схарактеризувати особливості зарубіжних практик розвитку компетентності здобувачів у самомоніторингу навчальних результатів. Щоб правильно провести самооцінювання навчальної поведінки, здобувач повинен спочатку дізнатися про очікування викладача. Учені Б. Циммерман та А. Полсен запропонували чотири кроки для розвитку навичок самомоніторингу: створення підґрунтя для самомоніторингу (збирання даних про навчальну діяльність); використання структурованого самомоніторингу (робота з протоколом моніторингу, що надає викладач); проведення незалежного самомоніторингу (розроблення протоколу самомоніторингу для особистих потреб); запровадження саморегульованого моніторингу (розроблення протоколів самомоніторингу навчальних результатів здобувачами). Науковці також виокремили три основні етапи самомоніторингу навчальних результатів: продуктивний етап (використання методик для діагностування прогресу в навчанні, а також перевірка їхньої ефективності; оцінювання значущості завдання); аналітичний етап (аналіз та оцінювання ефективності стратегій виконання завдань, відповідно до очікуваних результатів); прогностичний етап (самоаналіз виконаних завдань, окреслення конкретних цілей, добір підходів для раціонального виконання подальших завдань). Якщо здобувачі не вбачають цінності у виконанні завдань, вони менш схильні витрачати час на формулювання цілей і добір стратегій для виконання завдань (Zimmerman & Paulsen, 1995).

Методика розвитку компетентності здобувачів щодо самомоніторингу навчальних результатів передбачає:

- 1) окреслення цілей, критеріїв і показників, за якими буде проведене самоспостереження (наприклад, зосередження на виконанні конкретних завдань);
- 2) вибір методу для збирання й фіксації даних самомоніторингу (контрольний перелік самостійних (індивідуальних) завдань, поетапне планування та виконання дій, рейтингова шкала оцінювання);
- 3) розроблення графіка самомоніторингу (протягом дня, заняття, семестру, року навчання; визначення контрольних моментів переходу до іншого виду навчальної діяльності (початок і завершення завдання); фіксація інтервалів тощо);
- 4) затвердження термінів виконання завдань і самоперевірка їх дотримання;
- 5) формування та створення «меню» самовинагород / самозаохочення;
- 6) періодична (спонтанна) перевірка викладачем правильності та вчасності виконання завдань здобувачем;
- 7) саморефлексія й саморегуляція навчальної поведінки здобувача (Rafferty, 2010).

Зарубіжні вчені переконані, що здатність здобувачів до самомоніторингу дає змогу зосереджувати більше уваги на організації самостійної навчальної діяльності, управляти навчальним середовищем; розвиває навички самостійного пошуку додаткових ресурсів для засвоєння навчального матеріалу й задоволення навчальних потреб; підвищує мотивацію та бажання до саморозвитку; збільшує імовірність досягнення вищого рівня академічної самоефективності й показників успішності та якості (самостійний контроль свого прогресу) тощо. На рис. 2 зображено форму самомоніторингу результатів навчання здобувачів.

Форма самомоніторингу здобувача

Ім'я : _____

Навчальна мета	Навчальні цілі	Дата фіксації	Докази	Очікування

Рис. 2. Форма самомоніторингу результатів навчання

Для вдосконалення навичок самомоніторингу навчальних результатів здобувачів ознайомлюють з основними процесами й етапами реалізації самомоніторингу: формулювання цілей; окреслення завдань; з'ясування індикаторів навчального прогресу; прогнозування та планування очікуваних результатів; вибір методик самопостереження, самооцінювання, самоконтролю, самокорегування результатів навчання; пошук альтернативної допомоги й засобів підтримки. У процесі самомоніторингу важливу роль відіграє самомотивація щодо досягнення окреслених цілей. Викладачі можуть заохочувати здобувачів до самомоніторингу, пропонуючи фіксувати кількість спроб і помилок над виконанням певного завдання, методи та використаний час. Ця практика дає змогу здобувачам візуалізувати прогрес і корегувати форму самомоніторингу.

Для самомоніторингу результатів навчання в зарубіжній освітній практиці використовують такі інноваційні форми, методи й технології навчання: колективна робота (дивергентне мислення); концептуальні мапи; незалежне дослідження; дослідницькі проекти; наукова рефлексія зі зворотним зв'язком; аудиторне письмо; експертиза; есе; мотиваційні листи; курсова робота; портфоліо; синквейн; аутотренінги та ін.

На нашу думку, практичну цінність у забезпеченні ефективності самомоніторингу навчальних результатів має метод портфоліо (е-портфоліо, рефлексивне портфоліо, відеопортфоліо), що суттєво підвищує рівень метакогнітивної обізнаності здобувачів, є ефективним засобом об'єктивного самооцінювання й підтримки процесу навчання та перспективного самозростання. Портфоліо – це інструмент самооцінювання та саморефлексії навчально-пізнавальної діяльності, самоконтролю й самоперевірки досягнень, самоаналізу, аргументації та планування подальших дій, рішень, зміни особистих успіхів. Критерії якості портфоліо навчальних результатів здобувача такі: систематичність і регулярність самомоніторингу, структурованість матеріалів, логічність та лаконічність пояснень, естетика оформлення, цілісність, тематична завершеність представлених матеріалів, наочність й обґрунтованість презентації. Наприклад, за допомогою відеопортфоліо здобувачі можуть переглядати їхні записи й розмірковувати про академічну успішність і позанавчальну продуктивність, корегувати та організовувати навчання. Здобувачі мають змогу дізнатися про успішність одногрупників, залишити відгук, переглянувши їхні відеозаписи, а також отримати зворотний зв'язок від викладачів. Відеозаписи можна використовувати як метод формативного оцінювання результатів навчання та викладання, а також як

форму підсумкового оцінювання для визначення рівнів, балів, вимірювання академічної успішності здобувачів (Altıok et al., 2019). Використання електронного портфоліо є ефективним способом розвитку пізнавальних навичок, здібностей, самодисципліни, самовідповідальності та креативності здобувачів. Здобувачі здатні окреслювати найближчі й перспективні цілі для навчання, планувати навчальні результати та засоби їх досягнення, розширювати можливості навчання, зосереджувати увагу на прогресі тощо.

В умовах змішаного навчання ефективним засобом для самомоніторингу навчальних результатів слугує застосунок «I-Connect» (особливо для здобувачів з особливими освітніми потребами), за допомогою якого можна окреслювати цілі, зберігати дані, простежувати прогрес у навчанні. Користувачі мають змогу завантажити додаток, створити обліковий запис і почати працювати. Додаток надсилатиме нагадування через певний інтервал і запитуватиме, чи виконане завдання, чи досягнуто інших поставлених цілей. Користувач відповідає «так» або «ні» протягом навчального дня. Ці відомості зберігаються. Передбачено функцію генерування звітів про прогрес на підставі даних користувача. Експериментальні дослідження довели ефективність застосунок для самомоніторингу й самоконтролю результатів навчання та підвищення академічних досягнень здобувачів.

Цікавими формами та прийомами самомоніторингу є «Чати академічної поведінки», «Щоденники самоспостереження», «Рейтингова шкала самооцінювання», «Чек-лист самомоніторингу навчального прогресу здобувача», «Самохарактеристика», «Самопрезентація», «Мотиваційне есе», «Стандартизований індивідуальний журнал», що спрямовані на роботу над собою: самопереконавання (здатність знайти аргументи й за їхньою допомогою переконатися в правильності свого вчинку або рішення); самонавіювання (подолання страху, невпевненості у власних силах, нерішучості через повторення та промовляння подумки або вголос певних суджень); самопідбадьорювання (подолання зневіри у власних силах); самозаохочення (усвідомлення своїх успіхів); самопримус (формування доцільних настанов); самоаналіз (формування вмінь аналізувати й оцінювати власні дії); самозобов'язання (планування роботи над собою та своїми результатами навчання на рік, семестр, місяць); самопокарання (усвідомлення своєї провини, незадоволеність результатами навчання). Ведення щоденників самоспостереження сприяє розвитку рефлексивних умінь і навичок, прогностичних умінь бачити перспективу навчальних результатів та успіхи, що забезпечують готовність здобувачів до саморозвитку, самовдосконалення, саморегуляції.

Очевидно, що стимулювання мотивації здобувачів до самомоніторингу, формування в них адекватної самооцінки, розвитку високих показників рівня рефлексії й рефлексивності, здатності до зворотного зв'язку сприяє забезпеченню якості професійної підготовки.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Застосування самомоніторингу має низку переваг. Ідеться, зокрема, про зміну ролі здобувачів із пасивних одержувачів коментарів викладача на активних учасників, які можуть аналітично ідентифікувати власні потреби й занепокоєння, інформувати педагога про проблеми. Самомоніторинг передбачає самодіагностику власної діяльності, самопланування програми із самовдосконалення, самоаналіз результатів після виконання програми, поточну самокорекцію, а також оцінювання результатів, їх порівняння з прогнозованими. На основі самомоніторингу визначають рівень досягнення мети на конкретному етапі як навчальної, так і професійної

діяльності. Вивчення теоретичних і практичних підходів зарубіжних дослідників до впровадження практики самомоніторингу в підготовку майбутніх фахівців засвідчило його дієвість та ефективність для забезпечення якості професійної підготовки. На думку вчених, здатність здобувачів до самомоніторингу навчальних результатів є однією з детермінант, які маркують рівень готовності до самостійної навчально-пізнавальної діяльності, а також характер академічної успішності для досягнення професійних результатів.

Використання раціональних ідей зарубіжного досвіду в розробленні прийомів і форм самомоніторингу навчальних результатів здобувачів сприятиме підвищенню якості професійної підготовки фахівців в освітній практиці українських ЗВО. Подальші напрями дослідження пов'язані з вивченням особливостей зарубіжного досвіду застосування техніки «рефлексивне портфоліо» у розвитку фахової компетентності майбутніх учителів іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Altıok, S., Başer, Z., Yükseltürk, E. (2019). Enhancing metacognitive awareness of undergraduates through using an e-educational video environment. *Computers & Education*, 139, 129–145. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.05.010>
2. Andrade, H., & Heritage, M. (2017). *Using assessment to enhance learning, achievement, and academic self-regulation*. New York: Routledge.
3. Arslantas, S., Kurnaz, A. (2017). The effect of using self-monitoring strategies in social studies course on self-monitoring, self-regulation and academic achievement. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 3(2), 452–463. DOI: 10.21890/ijres.327905
4. Boekaerts, M. (1997). Self-regulated learning: A new concept embraced by researchers, policy makers, educators, teachers, and students. *Learning and Instruction*, 7, 161–186.
5. Fabriz, S., Dignath-van Ewijk, Ch., Poarch, G., & Büttner, G. (2014). Fostering self-monitoring of university students by means of a standardized learning journal – a longitudinal study with process analyses. *European Journal of Psychology of Education*, 29 (2), 239–255. DOI:10.1007/s10212-013-0196-z
6. De Jong, F., & Simons, P. R. J. (1990). *Cognitive and metacognitive processes of self-regulated learning*. In: J.M. Pieters, P.R.-J. Simons & L. De Leeuwe (Eds.) *Research on computer-based instruction* (p. 81-1(0). Amsterdam: Swets i Zeitlinger.
7. Lan, W. Y. (1996). The effects of self-monitoring on students' course performance, use of learning strategies, attitude, self-judgment ability, and knowledge representation. *The Journal of Experimental Education*, 64 (2), 101–115.
8. Pintrich, P. R., & De Groot, E. V. (1990). Motivational and self-regulated learning components of classroom academic performance. *Journal of Educational Psychology*, 82, 33–40.
9. Paulhus, D. L., & Vazire, S. (2007). *The self-report method*. In R.W. Robins, R. C. Fraley, & R.F. Krueger (Eds.), *Handbook of research methods in personality psychology* (P. 224–239). London, England: Guilford.
10. Pressley, M. (1995). More about the development of self-regulation: Complex, long-term, and thoroughly social. *Educational Psychologist*, 30(4), 207–212.
11. Rafferty, L. A. (2010). Step-by-step: Teaching students to self-monitor. *Teaching Exceptional Children*, 43 (2), 50–58

12. Schunk, D. H. (2001). *Social cognitive theory and self-regulated learning*. In B. J. Zimmerman & D. H. Schunk (Eds.), *Self-regulated learning and academic achievement: Theoretical perspectives* (2nd ed., P. 125–151). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
13. Schmitz, B., & Perels, F. (2011). Self-monitoring of self-regulation during math homework behavior using standardized diaries. *Metacognition Learning*, 6, 255–273.
14. Winne, P. H. (1996). A metacognitive view of individual differences in self-regulated learning. *Learning and Individual Differences*, 8, 327–353.
15. Zimmerman, B. J., & Paulsen, A. S. (1995). Self-monitoring during collegiate studying: An invaluable tool for academic self-regulation. *New Directions for Teaching and Learning*, 1995 (63), 13–27. <https://doi.org/10.1002/tl.37219956305>
16. Zhu, M., & Bonk, C. J. (2019). Designing MOOCs to facilitate participant self-monitoring for self-directed learning. *Online Learning*, 23(4), 106–134. doi: 10.24059/olj.v23i4.2037
17. Eva K. W., & Regehr, G. (2011). Exploring the divergence between self-assessment and selfmonitoring. *Advances in Health Sciences Education: Theory and Practice*, 16 (3), 311–29.